

Obserwacja z dnia 13.10.2018 r.

JESIENNE LICZENIE PTAKÓW WĘDROWNYCH

Sprawozdanie w ramach projektu edukacji ekologicznej pn. „Poznajemy ptaki Polski i zasady bioróżnorodności, szanujemy Dzieło Stworzenia”

Jakub Sakowicz

klasa II a

rok szkolny 2018/2019 r.

Technikum Leśne im. Polskiego Towarzystwa Leśnego w Biłgoraju
ul. Polna 3, 23-400 Biłgoraj

Sprawozdanie na potrzeby „JESIENNEGO LICZENIA PTAKÓW WĘDROWNYCH” w ramach projektu edukacji ekologicznej pn. „Poznajemy ptaki Polski i zasady bioróżnorodności, szanujemy Dzieło Stworzenia”

Obserwacja z dnia 13.10.2018 r.

OPIS I CHARAKTERYSTYKA

Terenem wybranym na potrzeby „JESIENNEGO LICZENIA PTAKÓW WĘDROWNYCH”, które przeprowadzono w dniu 13 października 2018 r. był **zbiornik retencyjny Zahajki** o pow. 235 ha i pojemności 5 mln m³. Obszar ten znajduje się na terenie województwa lubelskiego, powiatu włodawskiego, gminy Wiryki, we wsi Zahajki. Zbiornik należy do obszaru specjalnej ochrony ptaków – o nazwie **Uroczysko Mosty-Zahajki** (Kod ostoi: PL101). Ostoja należy do sieci Natura 2000 (PLB060014).

Zbiornik retencyjny Zahajki leży w zachodniej części makroregionu Polesie Zachodnie, w mezoregionie Zakłęśłość Sosnowicka. Ostoja do której należy zbiornik Zahajki, stanowi długą dolinną formę rozdzielającą sąsiednie wyżej wyniesione równiny, przez które przeprowadzono sztuczny kanał między rzekami Wieprz i Krzna. W granicach uroczyska znajdują się dwa sąsiadujące ze sobą i płytkie zbiorniki retencyjne – Mosty (390 ha) oraz będący przedmiotem obserwacji zbiornik Zahajki.

Badany akwen, położony jest w zlewni rzeki Hanny, dopływu Bugu i Zielawy, wpadających do Krzny. Ma pochodzenie antropogeniczne. Powstał przez usypanie wałów powodujących spiętrzenie wód i składa się z czterech mniejszych zbiorników oddzielonych od siebie gozlami.

Zbiornik Zahajki prawie w 1/3 powierzchni porośnięty jest szuwarami, brzegi częściowo obrastają zarośla wierzbowe. Prowadzona jest na nim gospodarka rybacka. Tereny otaczające akwen to: od północy pola, grunty orne i pastwiska; lasy mieszane, w drzewostanach których dominuje brzoza, dąb i sosna oraz bagienne olsze. Teren uroczyska Mosty-Zahajki stanowią w 10% zbiorniki wodne i cieki, a w 3% mokradła. Na 54% powierzchni ostoi przypadają lasy i zadrzewienia, 21% to łąki i pastwiska, zaś 11% stanowią tereny rolne, a 1% kwalifikuje się jako inne tereny.

W granicach uroczyska do którego należy zbiornik Zahajki, stwierdzono występowanie w okresie lęgowym co najmniej 17 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Co więcej, ostoję zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej puchacza, rybitwy białowąsej (gatunki zagrożone wyginięciem) i rybitwy czarnej. Jest to ważna krajowa ostoja podgorzałki i zielonki. Ponadto na walory przyrodnicze tego terenu wpływa stwierdzone

Sprawozdanie na potrzeby „JESIENNEGO LICZENIA PTAKÓW WĘDROWNYCH” w ramach projektu edukacji ekologicznej pn. „Poznajemy ptaki Polski i zasady bioróżnorodności, szanujemy Dzieło Stworzenia”

występowanie 4 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej tj.: bóbr europejski, wydra, kumak nizinny i traszka grzebieniasta, oraz niewymieniony w Załączniku II: łoś.

PRZEBIEG OBSERWACJI

W dniu 13.10.2018 r. o godzinie 6:00 udałem się na teren zbiornika retencyjnego Zahajki. Ponieważ dotarłem na miejsce przed świtem, poczekałem chwilę na słońce by wejść o godzinie 6:40 na groblę. Nad zbiornikami zawieszona była mgła. Przygotowałem lornetkę oraz aparat fotograficzny i licząc na korzystną pogodę udałem się wzdłuż grobli.

Pierwszymi ptakami, które tego dnia mnie przywitały, było ledwo dostrzegalne zza mgły stado łabędzi niemych, które dodatkowo zasłaniały trzciny. Dzięki lornetce mogłem naliczyć 29 sztuk tych pięknych i dostojnych ptaków. Obserwacje udokumentowałam kilkoma fotografiami.

Udałem się następnie groblą, wokół pierwszego z czterech zbiorników. Ponieważ jako członek POLSKIEGO ZWIĄZKU WĘDKARSKIEGO, dobrze znam ten teren - z uwagi na częste wędkowanie na tym akwenie - postanowiłem obejść dwa zbiorniki dookoła których, zazwyczaj widywałem najwięcej ptaków. Podczas marszu natknąłem się na kaczki krzyżówki. Niewielkie stado żwawo przeleciało obok mnie, z charakterystycznym dla tego gatunku świstem. Kaczki trzepocąc skrzydłami „świszczą” przez co, już po samym dźwięku lotu można je łatwo rozpoznać i zlokalizować.

Mgły ustąpiły, a poranne słońce oświetliło pięknie cały zbiornik, co sprzyjało obserwacjom. Udałem się dalej wzdłuż grobli. W odległości kilkadziesiąt metrów napotykałem pojedyncze sztuki kaczek krzyżówek i łabędzi. O godzinie 8:00 nad zbiornik przyleciało sporo sójek. Gatunek ten dość głośno, wręcz wrzaskliwie alarmował inne ptaki o mojej obecności na łowisku. Około godziny 9:00 udałem się za bardzo wyraźnym odgłosem kaczek krzyżówek w stronę gęstego trzcinowiska. Sam dźwięk wskazywał, że jest to spore stado, do którego chętnie dołączały zwabione ich odgłosem inne, pojedyncze sztuki kaczek. Podczas dalszej wędrówki wałami, mogłem również zaobserwować przesiadujące na krzewach obrastających część brzegów - stada Kwiczołów. Ptaki te żerowały m.in. na kalinie koralowej oraz jarzębinie pospolitej.

Sprawozdanie na potrzeby „JESIENNEGO LICZENIA PTAKÓW WĘDROWNYCH” w ramach projektu edukacji ekologicznej pn. „Poznajemy ptaki Polski i zasady bioróżnorodności, szanujemy Dzieło Stworzenia”

Podczas pobytu nad zbiornikiem Zahajki, odnotowałam również obecność trzech drapieżników – myszołówów, które preferują łowy z lotu patrolowego. Myszołowcy uważnie szybowały w powietrzu obserwując teren w poszukiwaniu pokarmu.

Około godziny 11:00, będąc już w drodze do auta spotkałem pływające po akwenu łyśki. Stado liczyło 19 sztuk. Ptaki radośnie poszukiwały pokarm roślinnego pod wodą. Wykonałem kilka fotografii dokumentujących ich nurkowanie i udałem się dalej. Idąc jeszcze wałami, zamyślony i zadowolony z poczynionych obserwacji, zauważyłem nad taflą wody zrywające się stado 10 czapli białych. Zdążyłam jeszcze wyciągnąć aparat i zrobić im zdjęcia.

Jeden poranek obserwacji zbiornika retencyjnego Zahajki zaowocował odnotowaniem 8 gatunków ptaków, o łącznej liczbie 115 sztuk. Zdecydowana większość osobników pojawiała się w stadach (84 sztuk). Przeprowadzone dnia 13.10.2018 r. jesienne liczenie ptaków uważam, za bardzo udane, czego obrazem jest poniższe zestawienie tabelaryczne.

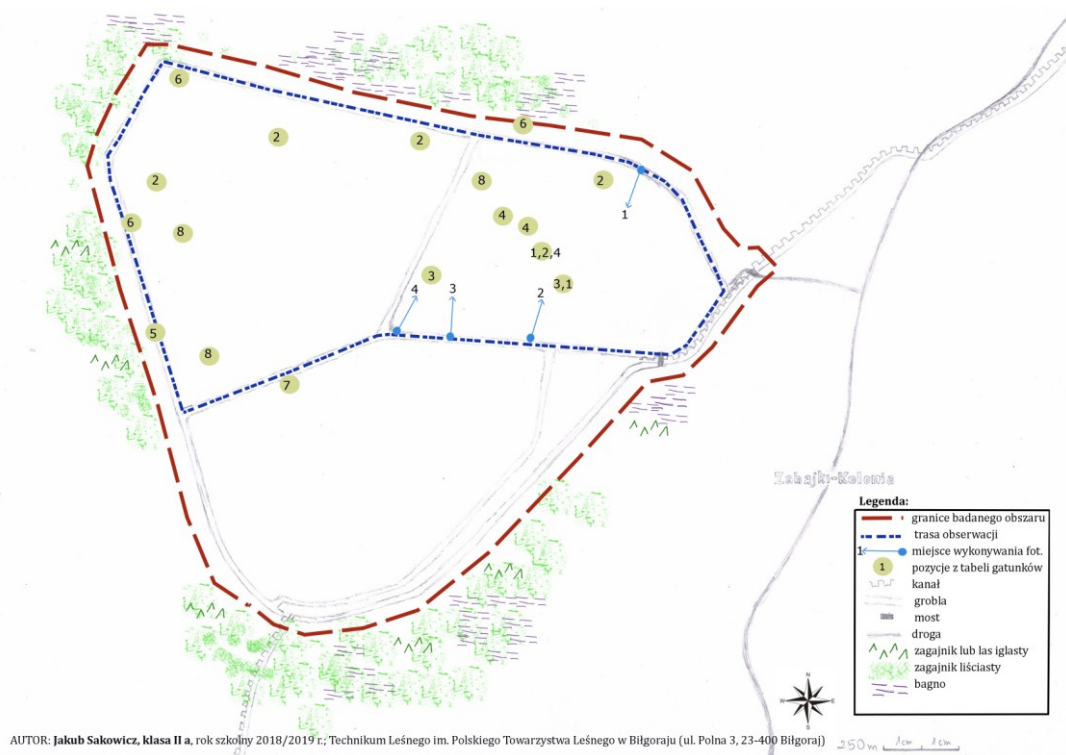
„JESIENNE LICZENIE PTAKÓW WĘDROWNYCH” z dnia 13.10.2018 r. godz. 6:00-11:00				
Obserwator: Jakub Sakowicz – klasa II a, Technikum Leśne im. Polskiego Towarzystwa Leśnego w Biłgoraju				
Obszar obserwacji: Zbiornik retencyjny Zahajki (województwo lubelskie, powiat włodawski, gmina Wiryki, wieś Zahajki)				
Pełna nazwa ostoi: Uroczysko Mosty-Zahajki Kod ostoi: PL101		Kryteria BirdLife International: C6. Natura 2000: obszar specjalnej ochrony ptaków Uroczysko Mosty-Zahajki, PLB060014		
L.P.:	Nazwa gatunku	Nazwa łacińska	Liczebność	
			Osobniki (sztuki)	Stado (sztuki)
1	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	2	29
2	Kaczka krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos L</i>	9	14
3	Łyska zwyczajna	<i>Fulica atra</i>	2	19
4	Czapla biała	<i>Egretta alba</i>	-	10
5	Kwiczół	<i>Turdus pilaris</i>	-	12
6	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	7	-
7	Sikora bogatka.	<i>Parus major</i>	8	-
8	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	3	-
Razem			31	84
Łączna liczba odnotowanych sztuk			115	

Tabela: Zestawienie gatunków odnotowanych podczas obserwacji zbiornika Zahajki

Sprawozdanie na potrzeby „JESIENNEGO LICZENIA PTAKÓW WĘDROWNYCH” w ramach projektu edukacji ekologicznej pn. „Poznajemy ptaki Polski i zasady bioróżnorodności, szanujemy Dzieło Stworzenia”

PODSUMOWANIE:

Podczas pięciu godzin spędzonych nad zbiornikiem Zahajki, mogłem przyjrzeć się kilku gatunkom ptaków oraz ich zachowaniom. W czasie obserwacji, starałem się nie zaburzać spokoju tego miejsca. Ostrożne i ciche przemieszczanie się pomiędzy zbiornikami, pozwoliło mi na wykonanie dość dobrych zdjęć aparatem o niezbyt wysokich parametrach optycznych. Dodam, że moje zachowanie nie było tylko podyktowane chęcią policzenia i utrwalenia jak największej liczby ptaków, raczej wynikało z ciekawości i szacunku do miejsca, w którym owe gatunki czują się bezpiecznie. Zbiornik retencyjny Zahajki, jak i cała ostoja jest przepięknym terenem, któremu należy się spokój i opieka. W moim odczuciu specjalna ochrona ptaków nie tylko powinna obligować człowieka do respektowania ich praw, ale również wzmacniać w mieszkańcach poczucie odpowiedzialności za piękno i różnorodność otaczającej nas natury. Wczesna pobudka i kilometry skradania się, które miałem tego dnia za sobą, odczułem po powrocie do domu, jednak radość z obserwacji i możliwość doświadczania uroków polskiej przyrody zdecydowanie rekompensuje poniesiony trud. Jestem ogromnie wdzięczny, że dane mi jest żyć w takich pięknych okolicznościach przyrody i cieszę się, że mogę przez obserwację ptaków mieć swój wkład w ich ochronę.

Mapa: Szkic terenu obserwacji zbiornik Zahajki

Sprawozdanie na potrzeby „JESIENNEGO LICZENIA PTAKÓW WĘDROWNYCH” w ramach projektu edukacji ekologicznej pn. „Poznajemy ptaki Polski i zasady bioróżnorodności, szanujemy Dzieło Stworzenia”

Opracowanie na podstawie informacji dostępnych:

- „Atlas ptaków lęgowych Lubelszczyzny” LTO; Wójciak J., Biaduń W., Buczek T., Piotrowska M.; 2005, Lublin;
- "Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce" OTOP, Marki - T.Wilk, M.Jujka, J.Krogulec, P.Chylarecki. (red) 2010;
- „Skarby naszej przyrody – województwo lubelskie”, 2002. Wydawnictwo Lipiec, Zwierzyniec;
- PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY WYRYKI (2004 r.) (docplayer.pl/26291321-Plan-rozwoju-lokalnego-gminy-wyryki.htm)
- <http://natura2000.ekolublin.pl/> (*strona internetowa Towarzystwa dla Natury i Człowieka w Lublinie*)
- <https://otop.org.pl/naszeprojekty/chronimy/ostoje-ptakow-iba/wyszukaj-ostoje/pl101/> (*strona internetowa Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków*)
- <http://www.edureg.com.pl/turystyka.htm> (*strona internetowa Stowarzyszenia na rzecz aktywizacji mieszkańców Polesia Lubelskiego*)
- <http://www.lto.org.pl/index.php?id=57> (*strona internetowa Lubelskiego Towarzystwa Ornitologicznego*)